

Organizacja, przebieg i wyniki egzaminu maturalnego w sesji wiosennej 2005 roku

I. Informacje o zdających

Egzamin maturalny przeprowadzono w 320 szkołach:

	Dolnośląskie	Opolskie	Razem
Szkoły dla młodzieży	235	82	317
Szkoły dla dorosłych	1	2	3
Razem	236	84	320

Egzamin zorganizowany poza siedzibą szkoły:

- 1) w zakładzie karnym – 1 zdający,
- 2) w domu (przewlekłe choroby) – 14 zdających.

Zgłoszenie i deklarację do egzaminu maturalnego złożyło 32 570 osób.

Do przynajmniej jednego egzaminu pisemnego lub ustnego przystąpiło łącznie **31 215** absolwentów, w tym 7 absolwentów z lat ubiegłych. Egzamin maturalny w okręgu zdało 92,1% absolwentów liceów ogólnokształcących i 62,7% absolwentów liceów profilowanych. Świadectwa dojrzałości otrzymało:

- 84,8% zdających, w tym 92,1% absolwentów liceów ogólnokształcących w województwie dolnośląskim,
- 84,0% zdających, w tym 92,4% absolwentów liceów ogólnokształcących w województwie opolskim,
- 85,6% absolwentów szkół z Wrocławia,
- 87,8% absolwentów szkół z Opola.

Dla zdających przygotowano cztery rodzaje arkuszy egzaminacyjnych: A1 – standardowe, A4 – dla 20 osób słabo widzących, A6 – dla 1 osoby niewidomej i A7 – dla 35 osób niesłyszących.

Wobec 2363 osób zastosowano zmienione kryteria oceniania na podstawie opinii o dysleksji:

województwo dolnośląskie	– 1805 osób	– 7,7%
województwo opolskie	– 558 osób	– 7,1%
razem	– 2363 osób	– 7,4%

Na podstawie § 56.1 rozporządzenia MENiS z dnia 7 września 2004 r. (Dz.U. Nr 199, poz. 2046) zwolniono z egzaminu laureatów i finalistów olimpiad przedmiotowych, co przedstawia tabela.

Przedmiot	Dolnośląskie	Opolskie	Razem
język polski	30	9	39
język angielski		1	1
język niemiecki		5	5
język rosyjski	1		1
język francuski		1	1
historia	2	4	6
wiedza o społeczeństwie	12	7	19
biologia	9	3	12
geografia	5		5
matematyka	11		11
fizyka i astronomia	2		2
chemia	2		2
informatyka	2		2
historia muzyki	1		1
historia sztuki	4		4
łącznie	81	30	111

II. Egzaminy ustne

Egzaminy ustne zostały zaplanowane w szkołach w terminie od 18 kwietnia do 29 kwietnia 2005 r.

Na podstawie § 97a (przyczyny losowe) oraz § 134.3 (naruszenie przepisów) niektóre egzaminy ustne odbyły się w terminie dodatkowym.

W 8 szkołach przesunięto termin egzaminu z powodu choroby zdającego, w 4 szkołach wyznaczono powtórny egzamin ustny z powodu naruszenia procedury jego przebiegu. Ostatni z tych egzaminów odbył się 31 maja 2005 r.

Łącznie w 12 szkołach (9 z województwa dolnośląskiego, 3 z województwa opolskiego) egzaminy ustne przeprowadzono w terminie dodatkowym od 29 kwietnia do 31 maja 2005 r.

Zdający, którzy przystąpili do egzaminu ustnego:

Przedmiot	Liczba zdających	Procent
język polski	30 777	98,6
język angielski	22 182	71,2
język angielski dwujęzyczny	51	
język niemiecki	8178	26,6
język niemiecki dwujęzyczny	139	
język rosyjski	404	1,3
język francuski	476	1,6
język francuski dwujęzyczny	20	
język włoski	21	0,2
język hiszpański	30	
język szwedzki	2	
język portugalski	3	
język ukraiński	6	

Egzamin ustny z języka polskiego zdało 96,7% przystępujących, egzamin ustny z języka obcego zdało 95,5% przystępujących.

Skierowania na egzamin ustny

W roku szkolnym 2004/05 114 szkół zgłosiło problem z organizacją egzaminów ustnych: w województwie dolnośląskim – 90 szkół (31,1%), województwie opolskim – 24 szkoły (28,6%). Przyczyną był brak w szkołach przeszkolonych egzaminatorów i trudności z powołaniem zespołów przedmiotowych w sytuacji, gdy wybrany przez uczniów język obcy nie był nauczany w danej szkole.

Problemy z organizacją egzaminów ustnych zgłaszane przez szkoły:

Przedmiot	Liczba szkół zgłaszających problem				Liczba uczniów skierowanych
	ogółem	odbyło szkolenie	powołano egzaminatora z innej szkoły	skierowano na egzamin do innej szkoły	
język polski	7	4	3		
język angielski	43	20	21	2	5
język niemiecki	32	22	10		
język rosyjski	16	1	7	8	11
język francuski	18	1	5	12	14
język włoski	12			12	12
język hiszpański	14			14	17
język szwedzki	2			2	2
język portugalski	2			2	3
język ukraiński	1	1			
razem	147	49	46	52	64

III. Egzaminy pisemne

Łączna liczba zdających wynosiła **31 136** (absolwenci, którzy przystąpili do przynajmniej jednego egzaminu). Wybór przedmiotów i poziomu egzaminu z uwzględnieniem laureatów/finalistów olimpiad, zdających w terminie dodatkowym, słabo widzących, niewidomych i niesłyszących.

Przedmiot	Poziom (liczba zdających)		
	podstawowy	rozszerzony	dwujęzyczny
język polski	31 088	14 965	
język angielski	22 295	11 933	51
język niemiecki	8238	3941	139
język francuski	479	332	20
język rosyjski	405	158	
język włoski	21	15	
język hiszpański	30	23	
język szwedzki	2		
język portugalski	3	2	
język ukraiński	6	2	
język łaciński i kultura antyczna		7	
matematyka	8393	5798	33
biologia	8089	5618	21
geografia	7775	4322	5
historia	6550	4972	10
wiedza o społeczeństwie	6023	4729	
chemia	2242	2095	4
fizyka i astronomia	2206	2129	6
historia sztuki	333	302	
historia muzyki	54	41	
wiedza o tańcu	5	3	
informatyka		362	

Przedmioty wybierane jako obowiązkowe

Przedmiot	Przystąpiło		Zdalo (%)
	liczba	%	
język polski	31 088	100,0	94,2
język angielski	21 985+51d*	70,9	99,7+100d*
język niemiecki	8027+139d*	26,3	99,5+100d*
język francuski	436+20d*	1,5	99,3+95d*
język rosyjski	389	1,3	97,9
język włoski	13		100,0
język hiszpański	20		100,0
język szwedzki	2	0,1	100,0
język portugalski	2		100,0
język ukraiński	6		100,0
matematyka	7602	24,5	83,4
biologia	7146	23,0	96,3
geografia	6609	21,3	91,5
historia	5514	17,8	94,9
wiedza o społeczeństwie	2959	9,5	94,1
chemia	711	2,6	90,6
fizyka i astronomia	283	0,9	96,1
historia sztuki	192	0,6	93,2
historia muzyki	44		100,0
wiedza o tańcu	2		100,0

d* – przedmioty zdawane w drugim języku nauczania.

Zdający, którzy wybrali przedmioty dodatkowe

	Ogółem	%	w tym					
			1 przedmiot	%	2 przedmioty	%	3 przedmioty	% ogółu zdających
Województwo dolnośląskie	8030	34	6812	29	1134	5	84	0,4
Województwo opolskie	2455	31	2179	28	259	3	17	0,2
Razem	10 485	33	8991	29	1393	4	101	0,3

Wybór przedmiotów dodatkowych

Przedmiot	Dolnośląskie	Opolskie	Razem	% ogółu zdających
język angielski	228	82	310	0,99
język niemiecki	135	76	211	0,67
język rosyjski	12	4	16	0,05
język francuski	34	9	43	0,14
język włoski	5	3	8	0,02
język hiszpański	7	3	10	0,03
język portugalski	1		1	
historia	800	236	1036	3,32
wiedza o społeczeństwie	2244	820	3064	9,81
biologia	745	198	943	3,02
geografia	920	246	1166	3,73
matematyka	617	174	791	2,53
fizyka i astronomia	1554	369	1923	6,16
chemia	1203	328	1531	4,90
historia sztuki	110	31	141	0,45
historia muzyki	8	2	10	0,03
wiedza o tańcu	2	1	3	
język łaciński i kultura antyczna	5	2	7	
informatyka*)	269	125	394	1,26

*) 11 uczniów zdających informatykę zostało skierowanych na egzamin do innej szkoły z powodu braku odpowiedniej pracowni i oprogramowania w szkole macierzystej. Problem dotyczył 3 szkół z województwa dolnośląskiego i 2 szkół z województwa opolskiego.

Przedmioty zdawane w języku obcym, będącym drugim językiem nauczania:

- Egzaminy z języków obcych zdawane na poziomie dwujęzycznym:

język niemiecki	139 zdających
język angielski	51 zdających
język francuski	20 zdających

- Egzaminy dwujęzyczne z przedmiotów do wyboru:

historia	10 zdających
biologia	21 zdających
geografia	5 zdających
matematyka	33 zdających
chemia	4 zdających
fizyka i astronomia	6 zdających
razem	79

Dodatkowy termin egzaminu pisemnego

Do egzaminów pisemnych w terminie dodatkowym zgłosiło się 51 zdających, przystąpiło 48 osób, nie zgłosiło się 3 osoby.

Wybór przedmiotów w terminie dodatkowym:

Przedmiot	Liczba deklaracji	Przystąpiło		Rodzaj egzaminu		Nie zgłosiło się
		poziom podstawowy	poziom rozszerzony	obowiązkowy	dodatkowy	
język polski	21	19	8	19		2
język angielski	15	13	7	13		2
język niemiecki	6	6	2	6		
historia	7	7	4	4	3	
wiedza o społeczeństwie	6	5	5	1	4	1
biologia	4	4	3	3	1	
geografia	3	3	1	3		
matematyka	3	2	1	2		1
fizyka i astronomią	5	5	5		5	
chemia	4	4	3	1	3	
historia sztuki	2	2	2	1	1	

IV. Współpraca ze szkołami

1. Próbny egzamin maturalny

Celem przeprowadzenia próbnego egzaminu maturalnego w roku szkolnym 2004/2005 było między innymi:

- sprawdzenie organizacyjnego przygotowania szkół i OKE do egzaminu,
- zapoznanie uczniów i nauczycieli ze strukturą arkuszy egzaminacyjnych i formą zadań w sytuacji zbliżonej do egzaminacyjnej,
- trening nauczycieli w ocenianiu prac według schematów poprawnych odpowiedzi i punktowania zadań,
- wspomaganie uczniów w ocenie własnego przygotowania do egzaminu i pomoc w podjęciu decyzji o wyborze przedmiotów i poziomów egzaminów,
- umożliwienie szkołom przeprowadzenia analizy i interpretacji wyników egzaminu,
- wykorzystanie części prac egzaminacyjnych pozyskanych ze szkół do doskonalenia egzaminatorów.

Próbny egzamin maturalny zdawali uczniowie III klas ponadgimnazjalnych. W dniach 7, 8, 9 grudnia 2004 r. przystąpiły do niego wszystkie szkoły w okręgu. Obejmował wyłącznie część pisemną egzaminu. Uczniowie mieli możliwość zdawania egzaminów z 3 przedmiotów: języka polskiego, języka obcego i jednego przedmiotu do wyboru. Wcześniej deklarowali poziom zdawania egzaminu. W terminie 29, 30 listopada i 2 grudnia 2004 r. odbyły się również próbne egzaminy z wiedzy o tańcu, historii muzyki i historii sztuki.

OKE we Wrocławiu przygotowała arkusze egzaminacyjne wraz z kartami odpowiedzi oraz kartoteką i schematem punktowania z następujących przedmiotów:

- języka polskiego na poziomie podstawowym i rozszerzonym,
- języka obcego na poziomie podstawowym i rozszerzonym (język angielski, niemiecki, francuski i rosyjski),
- przedmiotów do wyboru: biologii, chemii, fizyki i astronomii, geografii, historii, matematyki i wiedzy o społeczeństwie.

Prace uczniowskie oceniali nauczyciele w szkołach. Byli oni wspomagani przez ekspertów przedmiotowych OKE, udzielających konsultacji związanych ze stosowaniem kryteriów. Na stronie internetowej OKE udostępniono również aplikacje w programie Excel dla opracowania wyników próbnego egzaminu maturalnego w szkołach. Zgodnie z założeniami, wyników egzaminu próbnego nie powinno się było wykorzystywać w ocenianiu wewnątrzszkolnym.

Na podstawie danych przesłanych ze szkół do OKE (poproszono około 10% szkół o nadesłanie wyników) opracowano w OKE materiały pomocnicze dla nauczycieli i uczniów zawierające oprócz arkuszy egzaminacyjnych także ogólne wnioski i wskazówki, dotyczące sposobu wykorzystywania wyników

matury próbnej do zaplanowania działań, ułatwiających uczniom dobre przygotowanie się do egzaminu w sesji wiosennej 2005r.

Ogólne wnioski z matury próbnej omówiono w Internecie, prasie oraz w wydanych przez Wydawnictwo Continuo zeszytach serii *Materiały pomocnicze dla nauczycieli i uczniów* oddzielnie dla każdego przedmiotu. Każdy zeszyt zawierał także arkusze egzaminacyjne, komentarze prasowe oraz wskazówki dla nauczycieli i uczniów dotyczące przygotowań do matury w sesji wiosennej 2005 r.

2. Szkolenia przewodniczących szkolnych zespołów egzaminacyjnych i ich zastępców

Konferencje dla przewodniczących szkolnych zespołów egzaminacyjnych

Rozporządzenie z dnia 7 września 2004 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania (...) oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych § 60.4 nakładało na dyrektora OKE obowiązek przeszkolenia przewodniczących szkolnych zespołów egzaminacyjnych i ich zastępców. W roku szkolnym 2004/2005 odbyły się dwie konferencje prowadzone przez dyrektora i wicedyrektora OKE, których celem było przekazanie informacji i materiałów, umożliwiających profesjonalne przygotowanie do egzaminu maturalnego w 2005 r. W konferencjach uczestniczyli również zaproszeni goście: przedstawiciele nadzoru pedagogicznego, organów prowadzących, ośrodków doskonalenia nauczycieli.

W dniach 12–22 października 2004 roku pracownicy OKE zorganizowali we Wrocławiu, Opolu, Legnicy, Jeleniej Górze i Wałbrzychu 7 spotkań dla przewodniczących SZE i ich zastępców:

Podczas konferencji przekazano każdej szkole pakiet materiałów informacyjnych, zawierający:

1. *Procedury organizowania i przeprowadzania egzaminu maturalnego od 2005 r.*,
2. broszurę zawierającą różnorodne informacje o egzaminie maturalnym oraz harmonogram czynności związanych z egzaminem maturalnym w sesji wiosennej 2005 r. adresowany do dyrektora szkoły i do ucznia,
3. materiały dla nauczycieli języka polskiego i języków obcych,
4. szczegółowe informacje na temat próbnego egzaminu maturalnego,
5. wykaz niepublicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych okręgu spełniających warunki z art. 71 ust. 3b ustawy o systemie oświaty.

Podczas spotkań omówiono szczegółowo obowiązujący stan prawny dotyczący przeprowadzania egzaminu maturalnego z uwzględnieniem dostosowania warunków zdawania egzaminu do potrzeb zdających oraz przeprowadzania egzaminów ustnych z języka polskiego i języków obcych.

Przedstawiono również i skomentowano harmonogram prac przewodniczących SZE nad przygotowaniem egzaminu maturalnego w roku szkolnym 2004/2005 oraz sprawy związane ze zbieraniem zapotrzebowania na materiały egzaminacyjne.

Ważną część spotkania stanowiły pytania uczestników konferencji na temat interpretacji przepisów dotyczących egzaminu maturalnego i szczegółowych rozwiązań organizacyjnych związanych z jego przeprowadzaniem. Odpowiadali na nie pracownicy OKE. Sformułowano również wnioski, które zostały przesłane do dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej. Podczas konferencji październikowych przeszkolono 316 przewodniczących i 263 zastępców PSZE z 328 szkół ponadgimnazjalnych.

W konferencjach październikowych uczestniczyło ponadto 31 wizytatorów kuratorium oświaty, 22 przedstawiciele starostw powiatowych oraz 22 pracowników ośrodków doskonalenia nauczycieli.

Następny cykl konferencji szkoleniowych odbył się w dniach 15–18 marca 2005 r. W 4 spotkaniach zorganizowanych we Wrocławiu, Opolu, Wałbrzychu i Legnicy uczestniczyło 317 przewodniczących SZE. Obecni byli również przedstawiciele organów prowadzących i wizytatorzy kuratorium oświaty. Na konferencje przygotowano, a następnie szczegółowo omówiono *Instrukcje przygotowania i przeprowadzania egzaminu maturalnego w sesji wiosennej 2005 r.* Zawierały one informacje dotyczące: dystrybucji materiałów egzaminacyjnych do części ustnej i pisemnej egzaminu maturalnego, sposobu przekazywania materiałów egzaminacyjnych po pisemnym egzaminie maturalnym, pakowania arkuszy egzaminacyjnych po zakończonych egzaminach, sposobu wypełniania dokumentacji egzaminu maturalnego w przypadku przewodniczących zespołów egzaminacyjnych, nadzorujących i szkolnych. Skomentowano

także szczegółowy harmonogram działań w szkole w okresie bezpośrednich przygotowań do matury, w trakcie części ustnej i pisemnej egzaminu maturalnego oraz po zakończeniu każdej części egzaminu, a także wybrane szczegółowe instrukcje przeprowadzania egzaminu maturalnego i materiały oraz przybory pomocnicze dla osób zdających egzamin maturalny w sesji wiosennej 2005 r. Tak jak w przypadku konferencji październikowych część każdego ze spotkań poświęcono na omawianie często powtarzających się pytań i wątpliwości zgłaszanych do dyrektora OKE. Odpowiadano również na pytania uczestników konferencji. Dyrektorzy szkół dzielili się doświadczeniami z próbnych egzaminów maturalnych i podawali przykłady rozwiązań organizacyjnych w swoich placówkach.

3. Materiały pomocnicze i instrukcje

Na początku roku szkolnego 2004/2005 przewodniczący szkolnych zespołów egzaminacyjnych otrzymali *Procedury organizowania i przeprowadzania egzaminu maturalnego od 2005 roku*, w których opisano:

- zasady zdawania egzaminu maturalnego dla osób przystępujących do egzaminu,
- przygotowanie i organizację egzaminu maturalnego – zdania i zakres odpowiedzialności przewodniczących zespołów szkolnych, przedmiotowych i nadzorujących,
- przebieg egzaminu w części pisemnej i ustnej,
- procedury awaryjne.

*Procedury zawierały również materiał pomocny podczas tworzenia wewnętrznej instrukcji przygotowania i organizacji egzaminu maturalnego oraz załączniki – wzory dokumentów wykorzystywanych podczas egzaminu (deklaracje, wnioski, protokoły, oświadczenia). Po próbnym egzaminie maturalnym okazało się, że istnieje potrzeba stworzenia szczegółowych instrukcji dotyczących postępowania w niektórych sytuacjach nieopisanych w *Procedurach*. W związku z tym przygotowano i upowszechniono instrukcje dotyczące:*

- pakowania arkuszy egzaminacyjnych po pisemnym egzaminie maturalnym,
- korzystania z komputera podczas egzaminu maturalnego,
- przeprowadzenia części pisemnej egzaminu maturalnego w przypadku dyktowania pracy przez zdającego,
- zasad postępowania z materiałami egzaminacyjnymi w przypadku przeprowadzania egzaminu maturalnego w domu zdającego,
- zdawania egzaminu maturalnego w domu zdającego,
- przygotowania sali i wyposażenia niezbędnego do przeprowadzenia egzaminu z wiedzy o tańcu,
- przerwania przez zdającego egzaminu z przyczyn zdrowotnych.

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna we Wrocławiu przygotowała również materiały dla nauczycieli i uczniów, pomocne w przygotowaniu do egzaminu wydane przez Wydawnictwo Continuo. W przypadku języka polskiego wznowiono wydanie Zeszytu 1. *Formuły tematów, ćwiczenia* i Zeszytu 2. *Czytanie ze zrozumieniem*. Ponadto wydano Zeszyt 3. *Egzamin ustny* i Zeszyt 4. *O komunikowaniu w szkole i życiu publicznym*.

Opublikowano również w *Kujonie Polskim* poradnik o egzaminie ustnym, który rozdawano także w formie broszury na TAREDZIE.

4. Dystrybucja i redystrybucja materiałów

Materiały egzaminacyjne na pisemne egzaminy maturalne były dostarczane do szkół za pośrednictwem firmy kurierskiej w 11 dostawach, w terminach określonych przez Centralną Komisję Egzaminacyjną w dniach od 4 do 30 maja. Arkusze z przedmiotów licznie wybieranych były dostarczane do szkół w dniu egzaminu, pozostałe zgrupowano w kilku dostawach. Dyrektorzy szkół i osoby przez nich upoważnione odbierali przesyłki w siedzibie szkoły w godzinach pomiędzy 4.00 a 7.30.

Materiały egzaminacyjne przywożono w tekturowych zabezpieczonych i opisanych pudełkach. Zadaniem osoby odbierającej przesyłkę było sprawdzenie, czy zawiera ona właściwe arkusze w liczbie odpowiadającej zamówieniu, materiały dodatkowe (płyty CD, DVD, dyskietki) oraz „bezpieczne” koperty do zapakowania arkuszy egzaminacyjnych po zakończonym egzaminie. Arkusze egzaminacyjne zapako-

wano w pakiety nie większe niż po 20 egzemplarzy, w taki sposób, że można było odczytać symbol arkusza i nazwę przedmiotu oraz przeliczyć liczbę arkuszy w pakiecie bez konieczności zdejmowania ochronnej folii. Po odebraniu i sprawdzeniu materiałów egzaminacyjnych należało je zabezpieczyć przed nieuprawnionym ujawnieniem do czasu rozpoczęcia egzaminu. W przypadku stwierdzenia jakichkolwiek nieprawidłowości osoby odbierające przesyłkę postępowały zgodnie z instrukcją, zawiadamiając telefonicznie OKE i dystrybutora.

Dystrybucja materiałów egzaminacyjnych przebiegała zgodnie z harmonogramem. Kurierzy przywzili przesyłki punktualnie, dyrektorzy szkół nie zgłaszali do OKE zastrzeżeń w tej sprawie.

Liczba zamówionych arkuszy egzaminacyjnych była zazwyczaj zgodna z zamówieniem. W nielicznych przypadkach zgłaszano brak 1 lub kilku egzemplarzy arkuszy egzaminacyjnych. W dniu egzaminu z języka polskiego zgłaszano brak dostatecznej liczby kopert.

Wadliwe arkusze egzaminacyjne pojawiły się w około 2% szkół – w ich miejsce wykorzystywano arkusze rezerwowe lub uczniów nieobecnych. Zgłaszano również nieliczne uszkodzenia materiałów pomocniczych – płyt CD i dyskietek. Nie spowodowało to poważnych zakłóceń w przebiegu egzaminu maturalnego.

Materiały egzaminacyjne do części ustnej egzaminu maturalnego trafiły do szkół w dniu 12 kwietnia 2005 r. również za pośrednictwem firmy kurierskiej. Szkoły otrzymały kopertę z zestawami egzaminacyjnymi dla zdających oraz kopertę z odpowiadającymi zestawom egzaminacyjnym materiałami dla nauczycieli.

Przewodniczący SZE lub upoważnione osoby przekazywali materiały egzaminacyjne po pisemnym egzaminie maturalnym do OKE osobiście i za pośrednictwem firm kurierskich. W dniach 5 i 6 maja, po egzaminach z języka polskiego i języka angielskiego, uruchomiono w szkołach na terenie całego okręgu 15 punktów odbioru. Podczas trwania całej sesji egzaminacyjnej działał również punkt odbioru dla szkół wrocławskich w OKE. W dniu pozostałych egzaminów zabezpieczone materiały egzaminacyjne były odbierane ze szkół w godzinach pomiędzy 15.30 a 17.30 przez przedstawicieli firmy kurierskiej.

Uporządkowane w OKE materiały egzaminacyjne rozwożono następnie do ośrodków sprawdzania.

5. Wyniki przekazywane do szkół

W całej Polsce osoby przystępujące do egzaminu maturalnego w sesji wiosennej 2005 r. otrzymały wyniki w dniu 27 czerwca. Dla absolwentów, którzy zdali egzamin maturalny, były to świadectwa dojrzałości i jeden odpis, dla osób, które egzaminu nie zdały, przygotowano zaświadczenia o wynikach egzaminu. W obydwu przypadkach absolwent otrzymywał informację o wynikach egzaminów na poszczególnych poziomach podaną w formie procentowej.

W sierpniu OKE przesłała również do szkół zestaw wydruków zawierających zbiorcze podsumowanie egzaminu maturalnego:

- przystępujący do egzaminów pisemnych według liczby przedmiotów w liceach ogólnokształcących,
- zdawalność obowiązkowych egzaminów ustnych według przedmiotów w liceach ogólnokształcących,
- zdawalność obowiązkowych egzaminów pisemnych według przedmiotów w liceach ogólnokształcących,
- przeciętne wyniki procentowe egzaminów ustnych według przedmiotów i poziomów w liceach ogólnokształcących,
- przeciętne wyniki procentowe egzaminów pisemnych według przedmiotów i poziomów w liceach ogólnokształcących,
- przeciętne wyniki egzaminów ustnych z wybranych przedmiotów według oddziałów,
- zbiorcze zestawienie indywidualnych wyników egzaminu maturalnego – plik na dyskietce.

V. Przebieg egzaminów. Ewaluacja

1. Obserwatorzy

Dyrektor OKE we Wrocławiu powołał do obserwowania egzaminu maturalnego w 2005 r. 550 osób. W rzeczywistości w egzaminach uczestniczyło 471 obserwatorów i ekspertów. Zgodnie z zapisami § 131 ust. 1 *Rozporządzenia MENiS z dnia 7 września 2004 r. w sprawie oceniania i klasyfikowania (...)* obserwatorami i ekspertami egzaminu maturalnego zostali pracownicy: Kuratoriów Oświaty, organów prowadzących szkoły, szkół wyższych oraz placówek doskonalenia nauczycieli zarówno z województwa dolnośląskiego jak i opolskiego oraz pracownicy OKE i nauczyciele z obu województw.

Obserwowano egzamin ustny 976 zdających i 390 egzaminów pisemnych.

W części pisemnej obserwowano: 98 egzaminów z języka polskiego, 90 egzaminów łącznie ze wszystkich języków obcych, 31 z historii, 17 z WOS, 29 z biologii, 25 z geografii, 94 łącznie z przedmiotów ścisłych oraz 6 egzaminów z historii sztuki, muzyki i wiedzy o tańcu.

Obserwacja egzaminów zewnętrznych jest ważnym elementem organizacji i przebiegu egzaminów maturalnych. W sposób oczywisty udział obserwatorów podkreśla obiektywny charakter egzaminu z korzyścią płynącą dla uczniów, jak i również komisji egzaminacyjnej. Obserwacja staje się również formą kontroli prawidłowego przeprowadzenia egzaminów zgodnie z zasadami opracowanymi w procedurach. Wypełniony arkusz obserwacji może stać się ponadto dodatkowym materiałem ewaluacyjnym, z którego wnioski wpłyną na przebieg następnych egzaminów, służąc wyeliminowaniu zakłóceń i nieprawidłowości.

Zakres obowiązków i kompetencji obserwatora zapisany jest w formie *Instrukcji*, z którą również zostali zapoznani dyrektorzy szkół i szkolne zespoły egzaminacyjne.

Każdy z obserwatorów obserwował egzamin ustny przynajmniej pięciu absolwentów lub przebieg egzaminu pisemnego przeprowadzanego w jednej sali. Po zakończeniu swojej pracy wypełniał arkusz obserwacji, przygotowany w Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej we Wrocławiu na podstawie *Procedur organizowania i przeprowadzania egzaminów*.

Do OKE spłynęło 471 wypełnionych arkuszy obserwacji ze szkół województwa dolnośląskiego i opolskiego. Obserwatorzy pełnili swoje role społecznie.

Wnioski ewaluacyjne z analizy arkuszy obserwacji

• Egzamin ustny

Obserwowano 362 zdających egzamin ustny z języków obcych (262 – poziom podstawowy, 99 – poziom rozszerzony) oraz 614 zdających egzamin ustny z języka polskiego.

Obserwatorzy odpowiedzieli na 18 pytań zamkniętych, dotyczących egzaminu z języka polskiego i na 24 pytania, dotyczące egzaminu z języka obcego. Odpowiedzi zamieszczali na karcie do elektronicznego sczytywania. Na odwrocie karty mogli zapisać własne uwagi i wnioski, uzupełniając w ten sposób pytania ankietowe.

Pytania ankietowe dotyczyły organizacji, czasu trwania egzaminu, zachowania zdających i członków komisji oraz sposobu oceniania wypowiedzi zdających.

Do OKE przekazano 135 kart obserwacji (każdy obserwator, ekspert wypełniał kartę po obejrzeniu egzaminu co najmniej pięciu zdających).

Wnioski:

1. Pomimo początkowych trudności organizacyjnych we wszystkich obserwowanych egzaminach jednym z członków komisji był nauczyciel zatrudniony w innej szkole.
2. Nie udało się w 100% spełnić zasady, że do sali zdający wchodziłi według kolejności na liście. Pewne nieprawidłowości wynikały z przyczyn niezależnych od zespołu egzaminacyjnego – spóźnienie bądź nieobecność zdającego.
3. Tylko w kilku przypadkach nie zachowano zasady dotyczącej liczby zdających przebywających w sali w trakcie egzaminu (dotyczy przede wszystkim poziomu rozszerzonego egzaminu).
4. Każdy zdający miał do wyboru co najmniej pięć zestawów egzaminacyjnych, co było możliwe dzięki prawidłowo przygotowanym harmonogramom egzaminów ustnych z języków obcych.

5. W wielu przypadkach przekroczony został czas egzaminu ustnego z języka polskiego, co wynikało z przedłużającej się prezentacji zdającego, bądź rozmowy egzaminacyjnej. Odnotowano również przypadki znacznego skrócenia czasu trwania egzaminu z powodu krótszych wypowiedzi zdającego.
6. Egzaminy przebiegały w zasadzie zgodnie z procedurami, odnotowano jedynie nieliczne przypadki przerywania zdającemu w trakcie wypowiedzi, jak i również korzystania przez zdających w trakcie rozmowy z materiałów wykorzystanych w prezentacji.
7. Pewne nieprawidłowości zostały zanotowane w trakcie oceniania zdających (członkowie PZE nie przestrzegali zasady indywidualnego oceniania).

Uwagi dodatkowe. W kilku szkołach przebieg egzaminu został zakłócony z powodu awarii sprzętu, bądź braku umiejętności jego obsługi. Zdarzały się też przypadki, że zdający posługiwał się innym planem prezentacji niż przekazał wcześniej. Wielu obserwatorów podkreślało bardzo dobrą atmosferę, sprzyjającą zdającym, stworzoną przez PZN. Zwrócono uwagę na dobre przygotowanie zdających do egzaminu ustnego z języka polskiego i umiejętność zadawania pytań przez egzaminatorów, dzięki którym zdający miał możliwość wykazania się swoją wiedzą.

- **Egzaminy pisemne**

Do OKE przekazano 336 kart obserwacji egzaminów pisemnych. Obserwatorzy odpowiedzieli na 24 pytania zamknięte i jedno otwarte. Pytanie dotyczyły organizacji i przebiegu egzaminu.

Wnioski:

1. We wszystkich obserwowanych szkołach materiały egzaminacyjne były prawidłowo zabezpieczone. W kilku przypadkach uczniowie nie byli świadkami przekazywania nienaruszonych materiałów egzaminacyjnych przewodniczącemu ZN.
2. We wszystkich szkołach w skład ZN wchodził nauczyciel z innej szkoły, jednak zdarzały się przypadki uczestnictwa w pracach Zespołu nauczycieli przedmiotu i wychowawców klas.
3. W nielicznych przypadkach warunki stworzone na sali egzaminacyjnej nie sprzyjały samodzielnej pracy zdających (liczba i rozmieszczenie stolików dla zdających, miejsca dla członków ZN).
4. W części sal egzaminacyjnych (10%) nie poinformowano zdających o obowiązku zapoznania się z instrukcją wydrukowaną na pierwszej stronie arkusza egzaminacyjnego. W konsekwencji zdający niewłaściwie zaznaczali odpowiedzi na karcie, korzystali z nieodpowiednich przyborów piśmienniczych, nie zauważyli niedodruków i zadań umieszczonych na ostatnich stronach.
5. Zdarzały się również przypadki, że zdających nie poinformowano o sposobach kodowania i obowiązku naklejenia pasków kodowych oraz zaniechano sprawdzenia poprawności ww. czynności wykonywanych przez zdających.
6. Wszystkim uczniom dysfunkcyjnym zapewniono odpowiednio dostosowane warunki.
7. Sprawnie przebiegały czynności związane z rozpoczęciem egzaminów i ich zakończeniem.

Uwagi dodatkowe. Obserwatorzy podkreślali, że egzaminy maturalne przebiegały bez większych zakłóceń. Nie odnotowano żadnych sytuacji, które zaburzyłyby bieg egzaminu. Zdarzały się nieliczne uzasadnione przypadki wychodzenia zdających do toalety, jednak odbywało się to z zachowaniem zasad nieujawnienia materiałów egzaminacyjnych.

90% obserwatorów podkreślało bardzo dobrą organizację egzaminów – zgodnie z procedurami, sprawną i profesjonalną pracę zespołów nadzorujących oraz spokój i zdyscyplinowanie zdających.

2. Nieprawidłowości w pracy zespołów nadzorujących zauważone przez egzaminatorów

Zadania ZN, opisane szczegółowo w *Procedurach*, są istotne zarówno dla sprawnego przeprowadzenia egzaminu w szkołach, organizacji pracy w OKE, jak i pracy egzaminatorów.

Jednym z elementów kontroli przestrzegania procedur egzaminacyjnych w szkołach jest zbieranie informacji zwrotnej od egzaminatorów.

Po zakończeniu oceniania prac pisemnych egzaminatorzy wszystkich przedmiotów wypełniali arkusze z wykazem zauważonych nieprawidłowości w pracy zespołów nadzorujących.

OKE we Wrocławiu otrzymała 124 karty zawierające takie wykazy. Dotyczyły one: zaznaczeń numeru PESEL zdającego, kodu ucznia, korzystania z niewłaściwych przyborów piśmienniczych i innych zauważonych uchybień.

Uwagi i refleksje dotyczące pracy zespołów nadzorujących w szkołach, przygotowane na podstawie 2450 uwag egzaminatorów

• Przybory i materiały pomocnicze

Zdający egzamin z matematyki, mimo zapisów w instrukcji egzaminu, korzystali z ołówków, wykonując rysunki i zapisując rozwiązania zadań – **600 arkuszy**. Podobne uwagi zgłosili egzaminatorzy fizyki, biologii, geografii, WOS, historii, języków obcych. Zdający pisali niebieskimi długopisami, używali kredek, flamastrów, korektorów, zaznaczali ołówkiem odpowiedzi na kartach. Zdarzały się szkoły, w których wszyscy zdający w salach posługiwali się niewłaściwymi przyborami.

W kilku szkołach zdający nie korzystali z kalkulatorów prostych (wykonywali skomplikowane obliczenia).

Uwagi te świadczą o niedopełnieniu procedur przez przewodniczących SZE i zespoły nadzorujące.

• Identyfikator szkoły i zdającego

W około 1000 arkuszy brakowało numeru PESEL zdającego, kodu ucznia, naklejek kodowych szkoły. Zdarzały się też błędy w zapisach PESEL, dat urodzenia – różne numery na arkuszu i na karcie odpowiedzi, wpisywanie numeru w niewłaściwym miejscu, np. w polu przeznaczonym dla egzaminatora. Tego typu nieprawidłowości znacznie utrudniają a przede wszystkim spowalniają pracę w OKE.

• Czynności porządkujące zespołów nadzorujących

Egzaminatorzy zwrócili uwagę na błędy w opisie kopert z pracami uczniów. Zdarzały się koperty, w których niezgodna z opisem była liczba prac, jak i poziom egzaminu.

Pracę egzaminatorów znacznie utrudniało nieuporządkowanie arkuszy egzaminacyjnych według kodów uczniów.

• Uwagi egzaminatorów z informatyki

Nie wszystkie szkoły dołączyły płytę CD z nagranyymi wynikami zdających (procedura wymagała dostarczenia dyskietek oraz płyt CD z wynikami nagranyymi w folderach opisanych PESELAMI zdających). W kilku przypadkach dostarczono jedynie płytę, a wyniki zdających nie były poprawnie opisane (brak numeru PESEL w nazwie folderu). Zauważono również niezgodności między wcześniejszymi deklaracjami uczniów dotyczącymi wyboru środowiska i języka programowania, a tym oprogramowaniem, z którego korzystali w trakcie egzaminu.

3. Dokumentacja egzaminu maturalnego

Przewodniczący SZE prowadzili dokumentację egzaminacyjną w szkole zgodnie z harmonogramem przygotowania i przeprowadzania egzaminu maturalnego. Zbiór wzorów dokumentów był załącznikiem do *Procedur organizowania i przeprowadzania egzaminu maturalnego od 2005 r.*

Po zakończeniu egzaminów ustnych przewodniczący SZE przesłali do OKE:

- jeden egzemplarz protokołu zbiorczego części ustnej wraz z poświadczonymi przez dyrektora szkoły kopiami zaświadczeń laureatów i finalistów olimpiad przedmiotowych,
- komplet indywidualnych wyników części ustnej egzaminu w postaci kart do elektronicznego skanowania, którymi zastąpiono załączniki 9a i 9b (*Listy indywidualnych wyników egzaminu maturalnego w części ustnej*).

Po każdym egzaminie pisemnym do OKE przesyłano następującą dokumentację:

- protokoły zbiorcze części pisemnej egzaminu maturalnego – zawierały one między innymi informacje o liczbie osób przystępujących do egzaminu, o przebiegu egzaminu i materiałach egzaminacyjnych,
- listy zdających egzamin – przygotowane przez OKE z podziałem na sale – pełniły w szkołach również funkcję protokołu odbioru prac egzaminacyjnych i deklaracji przystąpienia do poziomu rozszerzonego,
- powołania zespołów nadzorujących,
- wykazy materiałów egzaminacyjnych otrzymanych na dany egzamin.

Dokumentacja egzaminacyjna służyła w OKE nie tylko do monitorowania przebiegu egzaminu, była również elementem ścisłej kontroli liczby prac egzaminacyjnych w czasie dystrybucji i redystrybucji materiałów egzaminacyjnych. Służyła również do wyjaśniania nieporozumień wynikających z błędnie opisanych kopert z arkuszami egzaminacyjnymi. Ochronie prac egzaminacyjnych przed zaginięciem służyły także protokoły przekazania prac egzaminacyjnych do ośrodków sprawdzania oraz dokumentacja prowadzona przez przewodniczących zespołów egzaminacyjnych.

Przewodniczący SZE w zdecydowanej większości dobrze wywiązywali się z prowadzenia dokumentacji i terminowego przesyłania jej do OKE.

Dokumentacja egzaminu maturalnego jest archiwizowana w OKE zgodnie z obowiązującymi przepisami. Arkusze egzaminacyjne zdających przechowywane są przez pół roku, karty odpowiedzi i protokoły sprawdzania arkuszy egzaminacyjnych przez 5 lat, natomiast wyniki egzaminu przez okres 50 lat.

VI. Organizacja i przebieg sprawdzania prac

Pisemne prace egzaminacyjne zdających były sprawdzane przez przeszkolonych egzaminatorów. Pracowali oni w ośrodkach sprawdzania, na ogół w dwudziestoosobowych zespołach przedmiotowych.

Ośrodki sprawdzania w regionie

Przedmiot	Liczba ośrodków		Razem	Liczba zespołów		Razem
	dolnośląskie	opolskie		dolnośląskie	opolskie	
język polski	11	5	16	26	10	36
język angielski	4	1	5	17	5	22
język niemiecki	2	1	3	5	2	7
język rosyjski	1		1	1		1
język francuski	1		1	1		1
język włoski	1		1	1		1
matematyka	5	1	6	8	2	10
historia	3	1	4	11	1	12
biologia	4	1	5	7	2	9
geografia	4	1	5	8	2	10
fizyka i astronomia	2	1	3	3	1	4
chemia	1		1	3		3
wiedza o społeczeństwie	1	1	2	4	1	5
informatyka	1		1	1		1
historia sztuki	1		1	1		1
historia muzyki	1		1	1		1
Łącznie	43	13	56	98	26	124

Lokalizacji ośrodków sprawdzania

Miejscowość	L. Z E	Przedmiot	Data
Brzeg	1	język polski	13–15, 20–22 V
Bolesławiec	1	język polski	13–15
	1	matematyka	20–22 V
Dzierżoniów	1	język polski	13–15, 20–22 V
Głogów	1	język polski	13–15
	1	matematyka	20–22 V
Jelenia Góra	2	język polski	13–15
	2	język angielski	20–22 V
	1	biologia	20–22V
	1	geografia	27–29V
Kluczbork	1	język polski	13–15, 20–22 V
Kłodzko	2	język polski	13–15, 20–22 V
Legnica	3	język polski	13–15
	3	język angielski	20–22 V
	1	matematyka	
	1	historia	21–22V
	1	biologia	20–22V
	1	geografia	27–29V
Zgorzelec	1	język polski	13–15, 20–22 V
Lubin	1	język polski	13–15, 20–22 V
	1	fizyka	27–29V, 4–5VI
Nysa	1	język polski	13–15, 20–22 V
	1	historia	21–22V

Opole	6	język polski	13–15
	5	język angielski	20–22 V
	2	matematyka	13–15, 20–22 V
	2	język niemiecki	20–22V
	2	geografia	27–29V
	2	biologia	
	1	wos	27–29V, 3–5VI
	1	fizyka	27–29, 4–5VI
Świdnica	1	język polski	13–15, 20–22 V
Wałbrzych	2	język polski	13–15
	1	matematyka	20–22 V
	3	język angielski	
	1	geografia	20–22V
	2	język niemiecki	27–29V
	1	biologia	
	2	historia	21–22V
Wrocław	12	język polski	13–15, 20–22 V
	10	język angielski	13–15, 20–22 V
	4	matematyka	13–15, 20–22 V
	5	język niemiecki	20–22 V,
	5	geografia	27–29V
	1	informatyka	14–15, 21–22 V
	1	język francuski	27–29 V
	1	język rosyjski	4–5 VI
	1	język włoski	
	2	fizyka	27–29V, 4–5VI
	3	chemia	27–29V, 3–5VI
	4	biologia	20–22V, 27–29V
	8	historia	21–22V
	4	wos	27–29 V, 3–5VI
	1	historia sztuki	27–29 V, 3–5VI

VII. Zgłaszane zastrzeżenia. Wgląd do prac

1. Egzaminy ustne

Zastrzeżenia dotyczące naruszenia procedury przeprowadzenia egzaminów ustnych złożyło 32 zdających:

- z języka polskiego – 21 osób,
- z języka angielskiego – 7 osób,
- z języka niemieckiego – 2 osoby,
- z języka francuskiego – 2 osoby.

Po rozpatrzeniu zgłoszonych zastrzeżeń dyrektor OKE we Wrocławiu unieważnił 3 egzaminy ustne z języka polskiego i 1 egzamin z języka angielskiego.

Ponadto został unieważniony z urzędu jeszcze 1 egzamin ustny z języka angielskiego wybranego jako przedmiot dodatkowy, ponieważ zespół przedmiotowy przeprowadził go na poziomie podstawowym, niezgodnie z deklaracją zdającej.

2. Egzaminy pisemne

Zastrzeżenia dotyczące przebiegu egzaminów pisemnych złożyło 4 zdających.

Przedmiot	Dolnośląskie	Opolskie	Razem
historia		1	1
matematyka		2	2
informatyka	1		1
razem	1	3	4

Po rozpatrzeniu zastrzeżeń okazało się, że wszystkie były niezasadne.

Egzaminy pisemne unieważnione przez dyrektora OKE

Dyrektor OKE we Wrocławiu unieważnił egzamin pisemny w 8 przypadkach: język angielski – 1 szkoła (3 prace), biologia – 1 szkoła (3 prace), fizyka – 1 szkoła (2 prace). Powodem unieważnienia tych egzaminów była niesamodzielna praca zdających.

Egzaminy pisemne unieważnione przez przewodniczącego SZE

W 4 szkołach przewodniczący SZE unieważnili egzamin z języka polskiego 4 zdającym: dolnośląskie: 2 prace w 2 szkołach, opolskie: 2 prace w 2 szkołach.

Wgląd do prac, odwołania

Do dnia 8 września 2005 r. wniosek o wgląd do prac złożyło 975 zdających. Wszyscy zainteresowani otrzymali informację o miejscu i terminie wglądu do prac począwszy od 11 lipca 2005 r.

Do 6 września 2005 r. zgłosiło się 797 osób, nie zgłosiło się 150 osób, na wgląd oczekuje 28 osób.

Prace przygotowane do wglądu (wg przedmiotów):

Przedmiot	Liczba	%	Zgłoszone zastrzeżenia	Niezasadne (%)	Uznane	
					błąd w ocenie	błąd techniczny
język polski	494	27,9	116	91,4	2	8
język angielski	168	9,5	17	58,8	5	2
język niemiecki	80	4,5	17	76,5	4	
historia	309	17,5	88	67,0	19	10
wos	150	8,5	34	67,6	9	2
biologia	168	9,5	53	96,2		2
geografia	46	2,6	6	83,3	1	
matematyka	137	7,7	32	96,9		1
fizyka	79	4,5	15	93,3	1	
chemia	130	7,4	42	85,7	2	4
historia sztuki	7	0,4				
razem	1768		420	83	17%	

Łącznie 321 zdających złożyło 420 zastrzeżeń dotyczących oceny lub błędu technicznego. Z tej liczby negatywnie rozpatrzono 348, a pozytywnie 72 (43 – z powodu błędu w ocenie, 29 – z powodu błędu technicznego lub mechanicznego).

Uwagi końcowe

Organizacja pierwszego masowego egzaminu maturalnego była dużym, skomplikowanym logistycznym zadaniem. Mimo pewnych potknięć i uchybień, które wynikały przede wszystkim z braku doświadczenia, zmęczenia, niedoskonałości opracowanych procedur, maturę w 2005 r. można uznać za przedsięwzięcie udane. Zdobyte doświadczenie na pewno wpłynie pozytywnie na jakość organizacji matury w następnych latach.

Dziękujemy Państwu Dyrektorom za życzliwość i dobrą współpracę.